

Nú er upp til lögtingið at rudda upp í SEV/H&S-ruðuleikanum

1. SEV/H&S/BERDAL.

1. júlí 1979 var ætlanin SEV's at lata H&S upp í hendur at útbyggja vatnorkuna í Vágum, Norður-Streymoy og Eysturoynni eftir rokning.

Henda útbygging skuldi geva okkum

91,3 mill. kWh

og var mett at kosta

306 mill. kr.

Projektið varð kannað av norskum serfrøðingum og teirra úrskurður var í stuttum hesin:

«Vi beklager derfor å måtte uttale, at det er vår bestemte oppfatning, at de foreliggende prosjekter ennå er for lite bearbeidet til å utgjøre forsvarlig grunnlag for en beslutning om utbygging og låneopp-tak for dette.»

Síðani tá hava SEV, H&S og lutvis Orkuraðið í «prestigupaniikk» skotið upp eina útbyggingar-ætlan fyri og áðra eftir. Ein hin seinasta ætlanin var sonevnda Eiði 1 + 3, og gav Yvirfrøðingarnavnin fyri einum ári síðani SEV loyvi at fara undir hesa útbygging.

Ørvisi hugsandi feroyskir serfrøðingar segdu tá, at skuldu vit «uppá liv og deyð» punktera Eysturoynna með alla, so var tað ein nógv betri loysn, at fara upp í 300 m hædd og útbygging sunnara partin av oynni — tað sonevnda «Veðranesprojektið». Kostnaðurin vildi verða hin sami ella minni, men landsbúskaparliga og ikki minst umhvørvisliga, var henda loysnin nógv ferðir skilabetri.

Somu norskum serfrøðingur vóru sum kunnugt aftur boðsendir, og teirra úrskurður hesa ferð er:

Eitt fullfíggjað Eiði 1+3 projekt verður at geva

26,3 mill. kWh

og verður útbyggingar-kostnaðurin:

kr. 13,99 pr. kWh.

Eitt fullfíggjað «Veðranesprojekt» (Tvs við so

stórari vatngoymslu — 4% — at ikki ein dropi av vatni fer til spillis) verður at geva:

33,8 mill kWh

og verður útbyggingar-kostnaðurin:

kr. 12,87 pr kWh.

Um projektið í síni heild siga norskum serfrøðingarnir:

«...kraft fra termiske anlegg kan leveres til en billigere pris...»

ALT HETTA ER VERULEIKI IÐ IKKI STENDUR AT RILLA!!

Hvat viðvikir tí umhvørvisliga sigur Berdal:

«En vurdering av de miljømessige hensyn har ligget utenfor vår opp-gave»

Ella sagt bart út:

«At Eiðisvatn og eitt fleiri ferðir so stórt øki sum vatnið verður oyðilagt, hava vit í hesari kostnaðarmetan roknað við kostar feroyingum kr. 0,00

Berdal kannaði hesuferð eisini alternativar möguleikar. Teir koma til tann úrskurð, at ein litil útbygging við Eiðisvatn — «Eiði C» — uppá

12,3 mill. kWh, kostnaður kr. 9,59 pr. kWh

og ein minni Veðranesútbygging uppá

16,7 mill. kWh, kostnaður kr. 7,78 pr. kWh

liggur um markið fyri tað sum lonar seg í mun til termiska útbygging, men mælt verður samstundis til at gjøllari kanningar verða gjørdar.

Lat meg her viðmerkja at «Eiði C-útbyggingin» (12,3 mill. kWh) svarar til umleið 1/4—1/5 av elorkunýtsluni í Havn.

Sjálvandi var/er hetta nýggja Berdal-álitid ein harður smeytur fyri SEV/H&S, og vóru skjótt nýggjir fundir hildnir við landsstýrið, Orkuraðið, H&S o.s.f. — og fyri at gera eina langa søgu stutta endar fyrsta umfar av hesum søguliga kannustoypparaleiki við at Eilíf Samuelsen, landsstýrisins vegna hin 7. nov. í ár gevur SEV (sitat):

«... loyvi at fara undir útbyggingarætlanina fyri Eysturoynna og fyri tann partin, ið nevndur er Eiði I og III.

Landsstýrið hevur ong- ar viðmerkingar»

Eilíf Samuelsen
landsstýrismaður

Frá tí ið er greitt frá í blóðunum seinastu tíðina vita vit at hetta loyvi ikki hevur verið fyri á landsstýrisfundum. — T.v.s. tað sum Eilíf her í veruleikanum sigur er:

«Landsstýrið — Tað eri eg!»

Síðani Veðranesprojektið tók seg upp og Berdal kom inn í myndina hava «Veðranesmenn» konsekvent verið hildnir uttanfyri allar fundir við landsstýrið, SEV, H&S, Berdal, P. A. Pedersen, ELSAM o.s.f. Eg siggi her burtur frá tí 1 1/2 degnum í byrjanini, tá ein «Veðranesmaður» (fyri skomm skuld?) varð boðin við at visa norðmønnum, hvar Veðranes-okið lá.

Tvi vorðið feroyska demokratiid!!!

2. Orkuraðið

Øll ið hava fylgt bert eitt sindur við í teimum «til-mælum» Orkuraðið hevur gjørt kunnu ikki annað enn undrast, gráta ella flenna.

Tað byrjaði við at ráðið mælti til at útbygging Norður-Streymoy. So kom eitt kolakraftverk inn í myndina sum skilabesta loysnin — so varð tað eitt dieselverk, so Eiði 1+3, so Nei til bæði Veðranes og Eiði 1+3, og nú sigur ráðið í tilmælunum til landsstýrið (dagfest 29.10.1984):

«Kannningar, sum gjørdar eru fyri Veðranesleiðina visa, at tað har loysir seg at leggja tunnarnar í 250 metra hædd. Líkandi kanning er ikki gjørd fyri norðara partin av Eysturoynni, men hevur Orkuraðið saman við sínum ráðgevvum tosað um, hvørjir möguleikar kunnu vera. Ein loysn kann hugsast at verða, at savna tað vatn, sum ikki rátturligt rennur í Eiðisvatn, saman í hægri liggjandi tunnnum,

og haðani um eina turbinu færa tað oman í Eiðisvatn.

Um omanfyri nevnda loysn ikki er betur, búskaparliga og tekniskt, enn Eiði-C, metir ráðið at rætta loysnin er at byrja við Eiði-C. T.e. at um SEV-stýrið við Eiði 1 meinar tað sama sum Eiði-C, tekur ráðið undir við hesum, treytað av at neyv-ari kanning verður gjørd fyri hetta øki. Ein tilik kanning nýtist ikki at seinka byrjanini uppá arbeiðið við Eiðisvatn, av tí at ein møgulig broyting av vatnsavningini onga munandi ávirkan fær á restina av Eiði-C projekti-num.

Búskaparliga og tekniskt er rætta loysnin fyri Eiði-C, at byggja eina 8-10 metur høga byrking, men verður gjørt vart við at ein tilik hædd ferir við sær, at reguleringin av vatn-stöðuni tá altið verður at fæva um eina stóra vidd. Tí kann tað vera rættari at gera eina hægri byrking, t.d. 16 metur høga, so tað flata landið altið verður undir vanligari vatnstöðu.

Um ætlanin var bert at byggja Eiði-C, hevði rætta loysnin verið at sprongt tunnarnar á vanligan hátt. Men um möguleiki skal verða at fáa eitt haldgott grundarlag at meta um viðari útbyggingar, er helst rætt at royna boriutgerðina í hesum projekti-num. Tá loysir tað seg sjálvandi ikki at keypa út-

gerð til endamálið, men möguleiki er óivað at leiga við forkeypsrætti.

Ráðið tekur fult undir við at bygginevnd verður sett.

Nú hevur Orkuraðið í umleið 5 ár fingið «upp-læring» í vatnorkuútbygging, og tykist tað nú sum um limirnir so smátt eru byrjaðir at teinkja egnar tankar, og sjálvandi er tað gott — men upplæring uttan royndir er aloftast litið vert, og nú at skjóta upp eitt spildur nýtt projekt er mest sum ovboðið!

Eg eri biðin um at gera nakrar viðmerkingar til hesa seinastu «2-trins rak-ett» ráðsins, men tað timi eg rætt og slætt ikki, tí tað er eins litið hald í hesum projekti og í teimum H&S-projekti-num, ið higartil hava sæð dagsins ljós.

Tað sum harafturimóti er konkret í dag er at útbyggingin Eiði C (Eiði 1) er byrjað! og at henda útbygging helst verður at fæva um eina 16 m høga byrking av Eiðisvatni (Berdal hevur skotið upp 8 m) + eina tá neyðuga eykabyrking í sunnara enda uppá umleið 5 m. Somuleiðis er tað helst longu avgjørt at keypa umrøddu tunnalsbori-maskinu (sjá samrøðu við SEV-stjóran í Sosialinum 20. nov.) fyri umleið 50 mill. kr. at «øva seg við», hóast norðmenn fráráða eitt slíkt keyp.

Við nú at nýta somu eindarpris og kostnaðir sum Berdal, komi eg fram til henda kostnaðin fyri «nýggja Eiði C», tá eg í fyrsta umfari ikki taki við nevndu bori-maskinu:

Orkunøgð: 12,3 mill. kWh. Kostnaður 160 mill. kr. — t.v.s. umleið

kr. 13,- pr útbygdan kWh

Skal útbyggingin gjalda umleið 2/3 av bori-mask-

inuni verður útbyggingar-kostnaðurin

uml. kr. 14,50 pr kWh

Við øðrum orðum: Nýggja Eiði C projektið verður at kosta umleið 50 til 70% meira enn norskum serfrøðingarnir meta vera hægsta mark fyri lønandi útbygging.

16 metur byrkingaruppskot Orkuraðsins her dugi eg ikki at skilja ørvisi, enn at tað má vera «bi-lagt» eins og bert tað at nevna orðið «bori-maskinu» í samband við Eiði C projektið.

Tó gleðir tað sjálvandi meg at Orkuraðið nú tekur undir við okkum «mót-mælismønnum» og skjýtur upp at SEV bein-avegin keypir motor nr. 2 til Sundsverkið. Hesin motorur (12 MW) kann sum kunnugt framleiða 70 mill. kWh um árið. — t.v.s. umleið 7 ferðir so nógv sum Eiði C — og so kostar motorurin uppsett-ur jú heldur ikki meira enn uml. helmingin av Eiði C.

Næsta stig Orkuraðsins má nú vera beinavegin at fáa kannað hvat t.d. Tórshavnar kommunu (ella aðrar kommunur) vilja gjalda fyri 500.000 m³ prima «Veðranesgrót» fob Oyri, so vit sjálvir kunnu fáa loyvi at prógva at vit feroyingar kunnu byggja bæði betri og biligari vatn-orkuverk enn H&S — Eg siki her sjálvandi til Veðranes-verkætlanina.

I dag — týsdagur 27. nov. — kemur okkara háttvirda lögting saman fyri fyrstu ferð aftaná valið. — Meira enn helmingurin av valdu lögtingslim-unum hava í sínum valrøð-um lovað at rudda upp í SEV/H&S-ruðuleikanum.

Býr veruligur vilji aft-anfyri hesi lyftir — so visið tað í dag!!!

Tormóður Dahl

Sendið
lesarabrevini
til Sosialin